

KRIMINOLOGIJA

ZAKAJ MLADI SPOŠTUJEJO ZAKONE Jerneja Šifrer, Gorazd Meško, Matevž Bren	2
STALIŠČA O LEGITIMNOSTI ORGANOV DRUŽBENEGA NADZORSTVA MED ŠTUDENTI PRAVA V SLOVENIJI Gorazd Meško, Maja Jere, Katja Eman	3
ZAUPANJE V SLOVENSKE BANKE Rok Saje, Bojan Dobovšek	4
ODZIV JAVNOSTI NA KORUPCIJO IN NJENE POJAVNE OBLIKE David Smolej, Vinko Gorenak	5
VPLIV PERCEPCIJE KORUPCIJE NA PRIPRAVLJENOST ZA NJENO Massimo Manzin, Tatjana Bobnar, Robert Šumi, Cene Bavec	6
PRISELJEVANJE IN KRIMINALITETA – KO PODATKI NASPROTUJEJO STEREOTIPOM Aleš Bučar Ručman	7
TRENDI IN PORAZDELITEV KRIMINALITETE NA OBMOČJU REPUBLIKE SLOVENIJE V LETIH 2008-2012 Rok Hacin, Katja Eman	8
NEVROKRIMINOLOGIJA Peter Umek, Tina Šuklje	9
ODVISNOST OD PREPOVEDANIH PSIHOAKTIVNIH SUBSTANC PRI OBSOJENCIH Tanja Madjar	10
“FAKTOR VPLIVA” FAKULTETE ZA VARNOSTNE VEDE UNIVERZE V MARIBORU (2003- 2013) – MED IDEALI BOLONJSKE DEKLARACIJE IN IZZIVI NA PODROČJU VARNOSTNIH VED Gorazd Meško	11
RABA SPLETNIH SOCIALNIH OMREŽIJ MED OTROKI IN NEVARNOSTI Lili Brečko	12
TRENDI UPORABE SAMOVAROVALNIH UKREPOV PRI PREBIVALCIH SLOVENIJE Kaja Kosec, Branko Lobnikar	13
ODZIVI NA VIKTIMIZACIJE ZARADI EKOLOŠKE KRIMINALITETE V REPUBLIKI SLOVENIJI Katja Eman	14
OBČUTKI OGROŽENOSTI PREBIVALCEV OBČINE GORENJA VAS – POLJANE ZARADI BLIŽINE RUDNIKA URANA ŽIROVSKI VRH Tanja Brejc, Katja Eman	15

Zakaj mladi spoštujejo zakone

Jerneja Šifrer, Gorazd Meško, Matevž Bren

Namen prispevka

Namen prispevka je pokazati, zakaj mladi spoštujejo zakone. Večina je že imela izkušnjo/izkušnje s policijo, vendar pa je bolj malo takih, ki so že imeli izkušnjo s sodišči. V prispevku bomo poskušali pokazati razlike med njihovimi stališči o razlogih za spoštovanje zakonov.

Metode

Na podlagi podatkov, ki smo jih zbrali z metodo anketiranja oktobra 2011 med študenti štirih fakultet (Fakulteta za varnostne vede Univerze v Mariboru, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, Pravna fakulteta Univerze v Ljubljani, Fakulteta za organizacijske vede Univerze v Mariboru) smo z linearno regresijsko analizo preverjali, zakaj študenti (tako tisti, ki so s policijo/sodišči že imeli izkušnje, kot tisti, ki jih še niso imeli) spoštujejo zakone.

Ugotovitve

Študenti, ki so že imeli izkušnjo s policijo, v večji meri spoštujejo zakone, če zaznavajo večjo postopkovno pravičnost, in ker menijo da je spoštovanje zakonov njihova dolžnost. Zanimivo pa je, da zaznavanje večjega zastraševanja negativno vpliva na spoštovanje zakonov.

Zaznavanje večjega zastraševanja tudi pri študentih, ki so že imeli izkušnjo/izkušnje s sodišči, negativno vpliva na spoštovanje zakonov. Slednje velja tudi za študente, ki še niso imeli izkušnje s policijo. Vendar pa v pozitivnem smislu na njih vpliva obsojanje vrstnikov (moralna kategorija).

Omejitve/uporabnost raziskave

Vzorec predstavljajo študenti. Enote v vzorec niso bile izbrane naključno in je zato reprezentativnost vzorca omejena. Ponekod se pojavlja tudi nižja zanesljivost lestvic vprašalnika.

Izvirnost/pomembnost prispevka

Prispevek ponuja izhodišča za nadaljnje raziskovanje področja o spoštovanju zakonov na populaciji prebivalcev Slovenije.

Ključne besede: zastraševanje, dolžnost spoštovanja zakonov, legitimnost, postopkovna pravičnost

Stališča o legitimnosti organov družbenega nadzorstva med študenti prava v Sloveniji

Gorazd Meško, Maja Jere, Katja Eman

Namen prispevka

Preučevanje legitimnosti policijske dejavnosti in pravosodnih institucij je ključno na področju sodobne kriminologije in študij kazenskega pravosodja. V zadnjem obdobju se je Slovenija znašla v vrtincu splošnega družbenega nezadovoljstva, zato se poraja vprašanje o vplivu le-tega na mnenje prebivalcev o pravičnosti in poštenosti organov družbenega nadzorstva, integriteti in etičnem ravnanju ter prepričanju o njihovi učinkovitosti pri obvladovanju kriminalitete in nereda v družbi.

Metode

Decembra 2012 je bila izvedena raziskava o zaznavi legitimnosti med študenti prava v Sloveniji. Podatke smo analizirali s kvantitativnimi statističnimi metodami.

Ugotovitve

Rezultati kažejo, da študenti prava izražajo izrazito visoko dolžnost spoštovanja zakonov. Pri vprašanjih o legitimnosti, distributivni pravičnosti ter avtoriteti policije in sodstva študenti izražajo srednjo stopnjo strinjanja. Tudi cinizem do pravnega sistema in norm je dokaj nizek, vendar pa so zaupanje v policijo, njena učinkovitost ter moralna kredibilnost nosilcev oblasti glede na stališča študentov zaznani negativno.

Omejitve/uporabnost raziskave

Zaradi majhnega vzorca in specifične populacije študentov prava sta reprezentativnost vzorca in posploševanje vprašljiva, pa vendarle so ugotovitve raziskave pomembne za načrtovanje dela organov družbenega nadzorstva.

Praktična uporabnost

Ugotovitve raziskave so pomembne za razvoj kriminalitetne politike in načrtovanje policijskega dela z mladimi v Sloveniji, s poudarkom na izobraževanju in usposabljanju policistov.

Izvirnost/pomembnost prispevka

Prispevek ponuja izhodišča za nadaljnje raziskovanje področja zaznave legitimnosti med mladimi ter razkriva morebitni negativni vpliv splošnega družbenega nezadovoljstva na mnenje mlajših prebivalcev o pravičnosti in poštenosti organov družbenega nadzorstva.

Ključne besede: legitimnost, organi družbenega nadzorstva, študenti prava, Slovenija

Zaupanje v slovenske banke

Rok Saje, Bojan Dobovšek

Namen prispevka

Namen prispevka je predstaviti raziskavo o zaupanju ljudi v slovenske banke. Poleg izmerjenega (ne)zaupanja smo v raziskavi želeli ugotoviti še, od česa je zaupanje ljudi v banke odvisno. Omejili smo se na tri področja od katerih bi bilo zaupanje v banke lahko odvisno.

Metode

Za namen raziskave je bilo opravljeno anketiranje, ki je potekalo med 26.12.2012 in 5.1.2013, anketo pa je izpolnilo 142 anketirancev. Za obdelavo podatkov je bilo uporabljeno statistično orodje SPSS.

Ugotovitve

Namen raziskave je bilo ugotoviti, ali ljudje še zaupajo slovenskim bankam in predvsem, od česa je to zaupanje odvisno. Skušali smo dokazati, da je zaupanje v banke odvisno od zaupanja v vlado, zaznavanja beloovratniške kriminalitete in poznavanja finančnega sistema. Izkazalo se je, da anketiranci še vedno zaupajo bankam. Nato smo ugotovili, da zaupanje v banke ni odvisno od zaupanja v vlado, se pa nakazuje povezanost med zaznavanjem beloovratniške kriminalitete in zaupanjem v banke. Kot najbolj očitna pa se je izkazala povezava med poznavanjem finančnega sistema in zaupanjem v banke. Bolj kot je anketiranec menil, da pozna finančni sistem, bolj je tudi zaupal bankam.

Praktična uporabnost

Nov pogled na vzroke za zaupanje ljudi v banke.

Izvirnost/pomembnost prispevka

Namen prispevka ni zgolj predstaviti v kolikšni meri ljudje zaupajo bankam, temveč skuša predstaviti vzroke za (ne)zaupanje.

Ključne besede: zaupanje, banke, finančni sistem, vlada, beloovratniška kriminaliteta

Odziv javnosti na korupcijo in njene pojavne oblike

David Smolej, Vinko Gorenak

Namen prispevka

Korupcija predstavlja odklonska in deviantna ravnanja posameznika ali organizacije, ki jo moramo gledati širše od pojavne oblike kaznivega dejanja. Deviantna in nesprejemljiva dejanja korupcije regulira družba, ki (ne)sprejemljivost nekega dejanja določa glede na moralo v družbi. Naš namen je v prispevku predstaviti več oblik korupcije in ugotoviti, ali javnost razume razliko med različnimi oblikami korupcije ter na podlagi česa »obsoja«
dejanja državljanov, politikov in drugih. Prav tako želimo ugotoviti, ali so za družbo enako nesprejemljive najhujše oblike korupcije v obliki kaznivih dejanj in korupcija v drugih pojavnih oblikah.

Metodologija

Za pripravo prispevka bosta avtorja uporabila metodo analize tekstov.

Ugotovitve

Na podlagi pregleda domače in tuje literature je bilo ugotovljeno, da je pregon korupcije v Sloveniji urejen podobno kot v nekaterih državah v Evropi. Glede na namen prispevka lahko sklenemo, da deviantna ravnanja korupcije regulira družba in »obsoja«
vse pojavne oblike korupcije in ne samo kaznivih dejanj. Poseben problem predstavlja korupcija v politiki, ki pa obratno z učinkovitostjo in kakovostjo zakonodaje vpliva na odpornost proti korupciji.

Omejitve/uporabnost raziskave

Ugotovitve lahko sklepamo le za območje Slovenije, saj v evropskih državah, ki smo jih proučevali s področja zakonske urejenosti nismo ugotavljali stanja v družbi in njihovega odziva na korupcijo.

Praktična uporabnost

Pregledni prispevek bo praktično uporaben za jasno ločitev korupcijskih kaznivih dejanj od drugih deviantnih ravnanj korupcije in bo služil kot podlaga za nadaljnje raziskovanje dojemanja korupcije v družbi.

Izvirnost/pomembnost prispevka

Prispevek zajema in opisuje različne pojavne oblike korupcijskih ravnanj in dojetanje teh ravnanj v družbi. Urejenost v slovenskem prostoru smo primerjali z nekaterimi evropskimi državami.

Ključne besede: korupcija, deviantna ravnanja, javnost, politika

Vpliv percepcije korupcije na pripravljenost za njeno prijavo/neprijavo

Massimo Manzin, Tatjana Bobnar, Robert Šumi, Cene Bavec

Namen prispevka

Pri proučevanju korupcije smo v literaturi naleteli na dileme prijavljanja oziroma neprijavljanja korupcije, zato je namen našega prispevka preučiti razsežnosti odnosa med percepcijo korupcije in pripravljenostjo za prijavo/neprijavo korupcije.

Metode

Raziskovalni problem smo proučevali s pomočjo zbiranja in interpretacije primarnih in sekundarnih podatkov o korupciji v Republiki Sloveniji. Oblikovali smo vzorec 233 zaposlenih, polnoletnih oseb v Republiki Sloveniji. Podatke smo zbirali s pomočjo spletne ankete, saj smo prepričani, da smo s tem uspeli zagotoviti večjo anonimnost anketiranih oseb. Pri analizi podatkov je bila uporabljena faktorska analiza ter metodologija strukturnih enačb.

Ugotovitve

Poglavitna ugotovitev raziskave je, da so osebe, ki izkazujejo višjo stopnjo percepcije korupcije, manj pripravljene prijaviti korupcijo. Pri tem smo ugotovili, da za to obstajata vsaj dva primarna razloga, in sicer bodisi nepripravljenost za prijavo korupcije izvira iz nezaupanja v institucije bodisi nastane zaradi višje nagnjenosti oseb h korupciji.

Omejitve/uporabnost raziskave

Raziskava je geografsko omejena na Republiko Slovenijo in na točno določeno populacijo, to je zaposlene in polnoletne osebe.

Praktična uporabnost

Uporabnost prispevka je predvsem v tem, da nakazuje možnosti nadaljnega preučevanja korupcije in pripravljenosti za njeno prijavo.

Izvirnost/pomembnost prispevka

Izvirnost prispevka v tem, da gre za prvo tovrstno raziskavo v slovenskem merilu, saj so raziskave povezav in odnosov med zaznavanjem korupcije in stanjem pripravljenosti za njeno prijavo tudi v tujini redke.

Ključne besede: Korupcija, percepcija korupcije, prijava korupcije, povezanost zaznavanja in prijave korupcije

Priseljevanje in kriminaliteta – ko podatki nasprotujejo stereotipom

Aleš Bučar Ručman

Namen

Prispevek prikazuje rezultate raziskave o povezavi priseljevanja in kriminalitete na nivoju Slovenije in nato tudi na nivoju posameznih lokalnih skupnosti v Sloveniji. Za odkrivanje povezave med kriminaliteto in priseljevanjem smo analizirali podatke o priseljevanju v Slovenijo iz tujine in jih primerjali s podatki o vseh kaznivih dejanjih, ki jih je v obdobju od 1991 do 2011 obravnavala policija. Nadalje smo podatke analizirali tudi na nivoju občin. Preverjali smo povezavo med kaznivimi dejanji, ki jih je v lokalni skupnosti obravnavala policija (obdobje 2008–2010) in številom oseb s prvim prebivališčem v tujini. Poleg policijske statistike smo analizirali tudi podatke o obsojenih storilcih kaznivih dejanj po mestnih občinah in jih primerjali s podatki o količniku vse kriminalitete, deležem priseljenega prebivalstva in številom prebivalstva v teh občinah.

Metodologija

Sekundarna kvantitativna analiza podatkov Statističnega urada RS in Policije.

Ugotovitve

Predstavljeni podatki kažejo, da število priseljencev in število obravnavanih kaznivih dejanj s strani policije nimajo nujnega ujemanja, mogoče je zaznati celo nasprotujoče trende gibanja v posameznih obdobjih.

Praktična uporabnost

Ugotovitve prikazujejo sliko povezave med priseljevanjem in kriminaliteto, ki je drugačna od različnih stereotipnih predstav in lahko tako služi za ozaveščanje obče in strokovne javnosti.

Izvirnost/pomembnost prispevka:

Prispevek predstavlja prvo takšno študijo v Sloveniji.

Ključne besede: kriminaliteta, priseljevanje, migracije, Slovenija

Trendi in porazdelitev kriminalitete na območju Republike Slovenije v letih 2008-2012

Rok Hacin, Katja Eman

Namen prispevka

Kartiranje kriminalitete je orodje organov pregona, predvsem policije, ki jim omogoča vizualno predstavitev kriminalitete na zemljevidu ali regijski mreži. S takšno organizacijo kaznivih dejanj jim je omogočeno identificiranje vzorcev, problematičnih območij in drugih informacij, ki jim omogočajo učinkovitejše odzivanje na pojave kriminalitete ter preprečevanje le-te. Namen prispevka je analizirati trende in porazdelitve kriminalitete na območju Slovenije v obdobju 2008-2012.

Metode

Z uporabo geografskih informacijskih sistemov (ArcGIS programsko orodje) smo izdelali karte porazdelitve kriminalitete in na zemljevidu Slovenije locirali s strani slovenske policije zaznana kazniva dejanja ter locirali območja gostitve.

Ugotovitve

Pri grafičnem prikazu porazdelitve kriminalitete smo locirali kriminalna žarišča, ki se pojavljajo predvsem v urbanih naseljih Slovenije. Posebej izstopata Ljubljana in Maribor, kot največji slovenski mesti, kjer smo locirali približno 35 odstotkov vse storjene kriminalitete v Sloveniji. Pri analizi kriminalitete po regijah ugotavljamo, da ima štajerska regija, kljub močnemu kriminalnemu žarišču (Maribor) veliko razpršene kriminalitete, v primerjavi z primorsko regijo, kjer je kriminaliteta dokaj strogo omejena na urbana središča. Kriminalitete na območjih državnih meja je relativno malo, še največ smo jo zasledili na slovensko-hrvaški meji, ki je kar zadeva nadzora in mejnih prehodov tudi najbolj obremenjena.

Omejitve/uporabnost raziskave

Zaradi pomanjkljivosti vnesenih koordinat odkritih kaznivih dejanj 5 odstotkov vseh zaznanih primerov nismo mogli vnesti na karte. Čeprav na kartah niso bili zabeleženi, so vsi primeri bili vključeni v analizo porazdelitve kriminalitete.

Praktična uporabnost in izvirnost/pomembnost prispevka

Rezultati v obliki kart so zelo dobro izhodišče za načrtovanje nadaljnjega dela policije in drugih organov pregona, še posebej z vidika večjega nadzora in preprečevanja kriminalitete na identificiranih območjih.

Ključne besede: kartiranje kriminalitete, geografski informacijski sistemi, ArcGIS, Slovenija

Nevrokriminologija

Peter Umek, Tina Šuklje

Namen prispevka

Prispevek ima namen seznaniti strokovno javnost z raziskavami in odkritji na področju nevroznanosti, ki so zanimiva tudi za področje razumevanja etiologije odklonskega vedenja.

Metode

Pregledali smo večje število znanstvenih prispevkov o ugotovitvah različnih raziskav s področja nevrokriminologije in prispevkov, ki kritično vrednotijo rezultate teh raziskav. Torej gre za opis ugotovitev nevrokriminoloških raziskav in kritično analizo z razmislekom o etičnih dilemah.

Ugotovitve

V uvodnem delu so na kratko opisane poglobilne značilnosti bioloških in biosocialnih teorij Adriana Raine-a, enega izmed najpomembnejših predstavnikov nevrokriminologije. Rezultati njegovih raziskav kažejo na povezanost med posebnostmi strukture in funkcioniranja možganov in predvsem nasilnim vedenjem, značilnim za »neuspešne« psihopate. Tako je na primer pri njih ugotovil manjšo aktivnost amigdale, manj razvit frontalni režanj, corpus callosum, most med dvema hemisferama, ki omogoča komunikacijo med njima, pa je nenormalno velik.

Omejitve

Iz teh ugotovitev bi lahko kaj hitro nekritično zaključili, da se da že pri otroku napovedati razvoj delinkventnega in celo kriminalnega vedenja. Raine ugotovitve nevroznanstvenikov blaži z dejstvom, da se možgani nenehno spreminjajo, da so predvsem v zgodnjem otroštvu izredno plastični in da jih družina in okolje lahko zaščitita ali celo spremenita. Zaveda se, da nekatere njegove ugotovitve sprožajo zelo pomembna etična vprašanja, na katera je potrebno najti odgovore.

Praktična uporabnost

Spoznanja nevroznanstvenikov verjetno še bolj poudarjajo pomen vsestransko spodbudnega okolja za otrokov razvoj, vplivajo na politiko kaznovanja, pred sodno prakso pa se ponovno odpirajo dileme o genetskem determinizmu.

Pomembnost prispevka

Menimo, da prispevek opozarja na kompleksnost etiologije odklonskega vedenja posameznika.

Ključne besede: nevrokriminologija, psihopatija, kriminalno vedenje

Odvisnost od prepovedanih psihoaktivnih substanc pri obsojencih

Tanja Madjar

Namen prispevka

V prispevku želimo predstaviti nekatere osebnostne značilnosti, družinske specifičnosti in vidike kriminalnosti, na vzorcu obsojencev, odvisnikov od prepovedanih psihoaktivnih substanc (PAS).

Metode

Gre za empirično raziskavo na vzorcu obsojencev na prestajanju kazni zapora v Mariboru in vzorcu zaposlenih v podjetju Talum d.d.. Z vprašalnikom merimo vidike psihičnega stanja, vzdušja v družini in kriminalnosti (vrsta kaznivega dejanja (KD), oblika nastopa kazni zapora, bivanje v vzgojnem zavodu, predkaznovanost, sotorilstvo).

Ugotovitve

Rezultati so potrdili visoko psihosocialno vulnerabilnost obsojencev-odvisnikov. Prisotna je visoka stanovanjska, zaposlitvena, izobrazbena problematika. Večinoma so storili premoženjska KD in so že bili zaporno kaznovani. V primerjavi s kvazi-kontrolno skupino obsojenci pogosteje uživajo različne vrste PAS, so bolj depresivni in izražajo več samomorilnega vedenja. Več znakov odvisniškega vedenja je pomembno povezano s slabšim psihičnim stanjem, slabše zaznamim vzdušjem v družini in nekaterimi vidiki kriminalnega vedenja (premoženjska KD, samostojno izvrševanje KD, mlajši ob prvi aretaciji).

Omejitve/uporabnost raziskave

Omejitev raziskave je majhen vzorec udeležencev, vključenost obsojencev le iz enega zapora in neizenačenost vzorcev po starosti, izobrazbeni strukturi.

Praktična uporabnost

Zaradi visoke problematike odvisnosti v slovenskih zaporih so izsledki raziskave pomembni za oblikovanje priporočil obravnave odvisnosti od PAS in celotnega rehabilitacijskega pristopa. Rezultati nam omogočajo določitev dejavnikov tveganja in zaščite poglobljanja odvisnosti in povratništva.

Izvirnost/pomembnost prispevka

Prispevek osvetljuje problematiko odvisnosti na specifičnem vzorcu, t.j. storilcih kaznivih dejanj. V preteklosti ni bilo veliko raziskav, ki bi povezale stanje odvisnosti s problematiko kriminalnosti.

Ključne besede: Odvisnost od prepovedanih psihoaktivnih substanc, kriminalnost, obsojenci, osebnostne značilnosti

“Faktor vpliva” Fakultete za varnostne vede Univerze v Mariboru (2003-2013) – med ideali bolonjske deklaracije in izzivi na področju varnostnih ved

Gorazd Meško

Namen prispevka

Namen prispevka je analiza razvoja raziskovalne dejavnosti Fakultete za varnostne vede v obdobju 2003-2013 in uporabe raziskovalnih rezultatov v različnih dejavnostih v slovenski družbi. Prispevek predstavlja “faktor vpliva” na raziskovalnem področju in uporabo raziskovalnih rezultatov in znanja pri pripravi varnostnih politik, usmeritev dela družbenonadzorstvenih organov in razvoja izobraževalnih programov s področja varnosti v Sloveniji in Evropi.

Metode

Pregled raziskovalnih dosežkov, sodelovanja v praksi in kreiranju politik na področju družbenega nadzorstva, čemur sledi razprava o možnem razvoju fakultete v prihodnosti.

Ugotovitve

Pregled raziskovanja Fakultete za varnostne vede kaže intenzivni razvoj v času po pridružitvi Univerzi v Mariboru. Prispevek predstavlja glavna področja razvoja fakultete in razvojne izzive na področjih raziskovanja, pedagoške dejavnosti in prispevkov na področju varnosti v Sloveniji in širše.

Omejitve/uporabnost raziskave

Prispevek predstavlja uporabne rezultate pregleda raziskovalne in razvojne dejavnosti Fakultete za varnostne vede v času vse višjih zahtev glede znanstvenoraziskovalne odličnosti in vpetosti raziskovalcev v družbene dejavnosti.

Izvirnost/pomembnost prispevka

Prispevek predstavlja izvirno analizo raziskovalne, pedagoške in drugih dejavnosti Fakultete za varnostne vede.

Ključne besede: Fakulteta za varnostne vede, raziskovanje, izobraževanje, družbeno nadzorstvo

Raba spletnih socialnih omrežij med otroki in nevarnosti

Lili Brečko

Namen prispevka

Je ugotoviti dejansko rabo spletnih socialnih omrežij med otroki; predstaviti nevarnosti, ki pretijo nad otroki, ki nepravilno/neozaveščeno uporabljajo spletna socialna omrežja, ter pripraviti napotke in priporočila, kako vplivati na otroke, da bodo čim varneje uporabljali spletna socialna omrežja

Metode

Priprava prispevka temelji na diskripciji znanih dejstev, opravljena sta pregled in analiza izbranih pisnih ter spletnih virov. V okviru diplomske naloge v juniju 2012 je bila izvedena anketa, preverja stanje glede uporabe spletnih socialnih omrežij med otroki starimi 9 in 10 let.

Ugotovitve

V spletnih socialnih omrežjih je vsak dan več uporabnikov, med katerimi so tudi otroci. Dandanes ni nič nenavadnega, da otroci, stari 8 do 12 let, že uporabljajo spletna socialna omrežja in imajo svoj profil, čeprav predpisi določenih spletnih socialnih omrežij predpisujejo starost vsaj 13 let. Facebook, Twitter in Google+ so samo nekatera aktualna spletna socialna omrežja pri katerih lahko neozaveščeni otroci naletijo na nevarnosti, kot so kraja identitete, pošiljanje neprimernih vsebin (pornografija), zloraba osebnih podatkov, spletno nadlegovanje, kibernetško zasledovanje,...

Omejitve/uporabnost raziskave

Pomanjkanje ustrezne in celovite literature in teoretične prakse, ki omejuje pripraviti dobro priporočila za varno rabo spletnih socialnih omrežij med otroki.

Praktična uporabnost

Prispevek prinaša predloge za starše in učitelje kako čim bolj ozavestiti in poučiti otroke o varni rabi spletnih socialnih omrežij in spleta.

Izvirnost/pomembnost prispevka

Prispevek bo najbolj uporaben za starše in učitelje predvsem v smislu kako čim bolj ozavestiti in poučiti otroke o varni rabi spleta in spletnih socialnih omrežij, ter se seznaniti s kakšnimi nevarnostmi se lahko srečajo otroci, ki o tem niso ozaveščeni.

Ključne besede: Spletno socialno omrežje, otroci, dostopnost, varnost, nadzor, spletno prijateljstvo

Trendi uporabe samovarovalnih ukrepov pri prebivalcih Slovenije

Kaja Kosec, Branko Lobnikar

Namen prispevka

Namen prispevka je bilo ugotoviti, ali so se pri prebivalcih Slovenije v zadnjem desetletju spremenili vedenjski vzorci na področju samovarovalnih ukrepov.

Metode

V raziskavi je sodelovalo 356 anketirancev (139 moških, 217 žensk). Povprečna starost anketiranih je bila 30,84 let. Anketa je bila izvedena po metodi snežne kepe s pomočjo anketnega vprašalnika, objavljenega na spletnem portalu.

Ugotovitve

Raziskava je pokazala, da se ljudje v svojem domačem kraju počutijo relativno varne. Iz rezultatov raziskave je razvidno, da se prebivalci danes poslužujejo večjega števila varnostnih ukrepov kot pred desetimi leti. Ponekod so razlike minimalne. Največja odstopanja pri uporabi posameznih ukrepov so vidna pri ukrepih »dosledno zaklepanje vrat«, »dogovor s sosedi ali znanci, da spremlja vaše stanovanje v času odsotnosti«, »polno kasko zavarovanje avtomobila« in »dogovor s sosedi ali znanci, da praznijo poštni nabiralnik v času odsotnosti«. Najnižjo uporabo samovarovalnih ukrepov je mogoče zaslediti pri ukrepu »uporaba video nadzora«, saj je velika večina ne uporablja, oziroma si jo lahko privoščijo le redki. Razlik med spoloma v vsakdanjem življenju je ogromno. To je mogoče opaziti tudi v pogostosti uporabe samovarovalnih ukrepov. Ugotovili smo, da se ženske na splošno počutijo bolj ogrožene, kot moški. Posledično pogosteje uporabljajo samovarovalne ukrepe. Najbolj pazijo, da dosledno zaklepajo vrata, redno skrbijo za varnost in nadzor stanovanja v času odsotnosti, urejajo si različna zavarovanja, uporabljajo različne trezorje za dodatno zavarovanje premoženja. Zelo malo, skoraj nič, pa ne uporabljajo video nadzornih sistemov in uslug varnostnih služb.

Praktična uporabnost

Prispevek, razen podlage za nadaljnje raziskovanje, nudi tudi odgovore na nekatera še neobdelana, a pogosta vprašanja, ki zadevajo temo zagotavljanja varnosti s pomočjo samovarovalnih mehanizmov in ukrepov.

Ključne besede: samovarovalni mehanizmi, strah pred kriminaliteto, varnost, preventivni ukrepi

Odzivi na viktimizacije zaradi ekološke kriminalitete v Republiki Sloveniji

Katja Eman

Namen prispevka

Posebnost ekološke kriminalitete so žrtve, ker so poleg okolja ali neposredno preko okolja ogroženi tudi ljudje. Odzivi žrtev na morebitno ogroženost njihovega zdravja ali tudi življenja zaradi dejanj ekološke kriminalitete so različni. White (2009) odzive žrtev deli v štiri skupine: 1. pasivno sprejemanje dogajanja; 2. soočenje s problemom in uporaba pravnih, legalnih metod za izražanje nasprotovanja ter pridobitev odškodnine zaradi povzročene škode; 3. nasilni odziv z nemiri in stavkami ali sabotajami; in 4. nenasilno reševanje konfliktov. Namen prispevka je ugotoviti oblike in lastnosti odzivanja ljudi na viktimizacije zaradi ekološke kriminalitete v Sloveniji.

Metode

Zbrane primere odzivov ljudi na onesnaževanje in uničevanje okolja v njihovi bližini, ki bi oziroma je ogrožala tudi njih same, predvsem zaradi zdravju škodljivih vplivov v zadnjih petih letih, smo analizirali in primerjali s klasifikacijo Roba White-a (2009).

Ugotovitve

V slovenskem prostoru se ljudje, ki so ogroženi zaradi onesnaževanja ali drugih posegov v okolje, praviloma povežejo v civilno iniciativo, aktivno sodelujejo in se organizirano odzivajo na viktimizacije. Rezultati analize so pokazali dve obliki odzivov, in sicer: 1. soočenje s problemom in uporaba pravnih, legalnih metod za izražanje nasprotovanja in preprečitev nadaljnega ogrožanja ter 2. odziv z nemiri in protesti, ki pogosto vključuje tudi aktivizem in boj za pravice.

Izvirnost/pomembnost prispevka

Prispevek predstavlja analizo, ki razkrije lastnosti odzivov prebivalcev Slovenije na primere viktimizacije zaradi ekološke kriminalitete. Na podlagi identificiranih značilnosti je v prihodnje možno vsaj deloma predvideti ravnanje prebivalcev določene skupnosti in načrtovati morebitne varnostne ukrepe pristojnih organov družbenega nadzorstva in zasebnih varnostnih služb.

Ključne besede: ekološka kriminaliteta, viktimizacija, odzivi žrtev, Slovenija

Občutki ogroženosti prebivalcev Občine Gorenja vas – Poljane zaradi bližine Rudnika urana Žirovski vrh

Tanja Brejc, Katja Eman

Namen prispevka

Kontaminirano okolje ima lahko velik vpliv na zdravje ljudi, tako duševno kot fizično. Znano je, da so mediji velikokrat negativno poročali o slabem vplivu rudnika urana Žirovski vrh na okolje in prebivalce. Zato je bil namen izvesti raziskavo o občutkih ogroženosti prebivalcev v občini Gorenja vas - Poljane zaradi bližine rudnika in ugotoviti, ali jih je strah, da bi zboleli za katero izmed bolezni, ki so lahko posledice sevanja.

Metode

Raziskavo smo izvedli z uporabo anketnega vprašalnika. V raziskavo je bilo zajetih devet vasi izbranih glede na kriterij oddaljenosti od rudnika. Zbrane podatke smo analizirali s programskim orodjem Excel.

Ugotovitve

Rezultati kažejo, da se prebivalci ne počutijo ogroženo in jih ni strah življenja v bližini rudnika urana. Prav tako ne poročajo o prekomernem strahu, da bi zboleli za kakšno boleznijo. Izpostaviti je možno edino strah pred rakom, ki je vidno povečan pri ženski populaciji. Med anketiranci so tudi ljudje, ki so bili zaposleni v rudniku, vendar tudi oni o občutkih ogroženosti niso poročali.

Omejitve/uporabnost raziskave

Študija je bila izvedena na sorazmerno majhnem vzorcu, zato bi bilo za bolj zanesljive sklepe potrebno opraviti študijo na večjem vzorcu ter izvesti primerjalno analizo z zdravim okoljem (t.i. kontrolna skupina).

Praktična uporabnost

Uporabnost prispevka se kaže v predlogih rešitev, saj je analiza med drugim pokazala visoko stopnjo nezaupanja v institucije, ki so se ukvarjala s problemom rudnika, razen občine, ki je svetla izjema.

Izvirnost/pomembnost prispevka

Gre za prvo tovrstno študijo med prebivalci občine Gorenja vas – Poljane, ki se je dotaknila problema občutkov ogroženosti in strahu zaradi bližine rudnika urana Žirovski vrh.

Ključne besede: občina Gorenja vas – Poljane, občutek ogroženosti, rudnik urana Žirovski vrh